

Sista tangon

av Annie Sagrén

Jag är läkare, specialist i allmänpsykiatri och har utbildat mig till leg psykoterapeut och psykoanalytiker. Jag har arbetat inom landstingspsykiatri i Stockholm, bland annat på en suicidenhet där jag mött människor som vill komma undan livet. I bland har min frustration samlat sig på hög och då skriver jag en stund för att kunna jobba vidare.

Elsa öppnar ytterdörren och stiger ut på avsatsen. Hon stänger dörren långsamt, som om hon tvekar ifall hon glömt något, men så sätter hon nyckeln i låset och vrider runt, tittar på nyckelknippan och stoppar den i fickan. Hon tar tag i stödet som sitter monterat på väggen bredvid dörren. Med hjälp av det vinklade handtaget kan hon ta klivet ner till marken där rollatorn står under förstutrappans tak. Till en början hade hon avskytt den där långa metallstången som monterats upp som ett hjälpmedel åt maken, avskytt det för att det var fult och påminde om att trappavsatsen han själv en gång byggt blivit ett hinder för honom.

Hon tar rollatorn och börjar gå. De här nya rollatorerna är mycket bättre än de man fick för några år sedan, handtagen är skönare att hålla i, den är lättbromsad och hon har fått hjälp att ställa in höjden så att hon skall kunna hålla armarna i en behaglig ställning med rätt belastning för axlarna. Framtill är det en platta där hon kan ställa saker, eller vända sig om och sätta sig på den om hon blir trött. Undertill är en cykelkorg monterad.

Rollatorn är mörkröd och lättrullad med stora stadiga hjul.

Elsa och rollatorn är på väg ner mot stranden. Hon har tänkt länge på det här, fram och

tillbaka, och hon har tänkt att ingen människa har rätt att göra så. Hon har tänkt på sina barn, man gör inte så här mot sina barn och barnbarn. Samtidigt finns det de som säger att varje människa har rätt till sitt eget liv, och ansvar för sitt eget liv. Och en del säger att varje människa har rätt till ett värdigt liv.

De här tankarna har fyllt Elsa i många månader och hon började försiktigt prata om dem en gång när hon var hos sin husläkare, hon tog upp sina funderingar om livet. Han var vänlig och sade att det är vanligt att man blir deprimerad när man blir äldre, så han föreslog henne att medicinera. När hon började med medicinen blev det ännu svårare att se, synen som redan var skruttig och hade varit så viktig för henne. Dessutom blev magen förstoppad och hon hade känt yrsel, blivit rädd att ramla. Biverkningar, det skall vara så sade man, att det går över, det är bara att hålla ut. Hålla ut. Elsa har hållit ut hela sitt liv, ända fram till denna stund. Det hade varit många glädjeämnen, det är sant, men också mycket oro, ångslan, vakande och sorg. Hon har aldrig tänkt på livet som något man ändrar på för att det skall vara lättsammare, för i Elsas liv har sorger och glädje, hårda tider varvats med enkel lycka när vardagen gått ihop sig, att barnen mått bra, varit friska, vuxit och skött skolan och haft kamrater, då har Elsa känt sig glad och lugn. Hon och maken har småpratats om kvällen och hon har somnat fridfull med hans hand på sin arm. Sen kom den stora sorgen, sjukdomen, alla besöken på akutmottagningen, hur de fick åka hem igen utan hjälp, lite extra piller och någon som sade att det är så att bli gammal. Och förlusten. Det här landet är byggt på gröt, tänkte Elsa en dag då maken kom till akutmottagningen och hade ramlat. Men makens lårbenshals fick vänta, för prioriteringar måste göras. Antagligen en störtloppsåkare som knäckt ryggen eller en snowboardåkare som brutit båda handlederna, fantiserade hon i sin desperation. Hon tänkte att det var frivilligt, att ingen bett dem att riskera livet. Men hur många gånger hade inte maken riskerat livet; i kalkbrottet fick man lönepåslag för vissa av de farligaste sysslorna. Ja det här landet var sannerligen byggt på gröt, av hårt arbetande människor som sparat och glatt sig åt att man klarar sig av egen kraft. Men nu vet jag inte, tänker Elsa när hon styr rollatorn genom små drivor av lönnlöv i gyllengult och sprakande orange. Hon passerar en av de sista rosorna som inte gett upp, en knopp och en halvt utslagen röd blomma. Den

rosen måste ha stått i rabatten i många år, hon minns när de planterade den, och två andra som däremot inte varit lika livskraftiga. Det är olika hur olika sorter överlever, tänker hon. Och nu vill hon lämna den kvarvarande rosen. Hon vill lämna dagarna som passerar med hemtjänsten springande ut och in med blåa läckande skoskydd och hurtiga högröstade tillrop, pillerburkarna på köksbänken som blivit allt fler och det har känts som om dygnets timmar också ökade i antal. Barnen har sitt, visst så skall det vara, det är hon stolt och glad över, en dotter borta i Kalifornien, en i Skåne, visst saknar hon dem, och hon saknar Erik som lämnade dem alldeles för tidigt och hon känner tårarna över tiden med lilla Eriks sjukdom.

Dessvärre tog inte den nya medicinen bort tankarna kring vad som är meningsfullt, och dagarna fortsatte likadana och på samma vis som innan. Nu hade hon hört på radion att den medicin hon fått hamnade i sjön och gick att mäta i fiskarnas lever, det fick ett beslut att närma sig för Elsa.

Men när man inte längre kan göra något med sitt liv, hur gör man av med det? Elsa har inte funnit något svar på frågan om hur livet skall fortsätta för henne, istället har hon alltmer sysselsatt sina tankar med hur hon skall göra för att förena sig med de förgiftade fiskarna. Hon har minnen av berättelser när hon var en liten flicka, om hur människor fyllde fickorna med sten och gick i sjön, hur man kastade kattungar som var oönskade i en säck med sten och knöt igen. Fungerar det verkligen har hon undrat. Hur stora fickor måste man ha?

Hon går sista biten längs grusgången, stannar till helt kort och tittar på det lilla huset där hon bott större delen av sitt liv, då så fullt av liv och trångt av en växande familj, nu har det känts stort och öde på kvällarna men hon har inte velat lämna alla minnen. Hon går ut genom grinden, bryr sig inte om att stänga den och väl ute på gatans asfalt går det lättare att rulla den korta biten ner mot vattnet.

Vid Elsas sjö är det kallt och fullt med småstenar på botten, hala, vassa stenar på vikens botten, så det gäller att hon kommer ut ordentligt i vattnet. Det är inte bara att gå, särskilt inte med rollatorn. Därför har hon tagit på sig ett par stora stadiga stövlar så att hon inte skall halka eller fastna innan hon når djupet. Det där med stenar i fickorna har hon löst

genom att lasta flera av makens efterlämnade blytackor i korgen undertill på rollatorn och bundit fast dem. Sina händer har hon fäst vid handtagen och för att inte kunna ångra sig har hon tagit en kedja och lindat runt handleden och tryckt på ett hänglås. För nu är hon fast besluten, hur det än är med livet och vem det tillhör så vill hon ta en sista promenad med rollatorn; fästmannen som de brukar skoja. Den promenaden skall gå i rät vinkel mot stranden, vad som är rätt eller fel spelar egentligen ingen roll längre när den mötande nordanvinden sliter loss de sista gulnade löven.

PAGE

PAGE 1

Annie Karlsdotter Sagrén 2012